

כ"ה ש"ס

הרפ"ת (ש"ח אה"ת)

אלא לטומאה ישנה. דאמר רב יהודה אמר רב מעשה בשלציון המלכה שעשתה משתה לבנה ונטמאו כל כליה ושברתן ונתנתן לצורף וריתכן ועשה מהם כלים חדשים, ואמרו חכמים יחזרו לטומאתן ישנה. מ"ט, משום גדר מי חטאת נגעו בה. דף יז ע"א א"ל הלל לשמאי מפנימה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה. אמר ליה וריתכן. שולד"ר בלע"ז שמחכר כסף במקום שכן: גדר מי חטאת. נמנלו מי חטאת ככלים שאין להם חטאת ז' ימים אלא שובן ומשתכח תורת מי חטאת: מפני מה בוצרין בטהרה. מפני מה חטא מצרין. גמלו כללים טהורים לקחמרת. (כצנור לגת) [כוכב] ואין חטא מצרין למקום זימים ככלים טהורים:

עין איה

עד שהטהרה הרצויה ההולכת בדרך התורה היא חלילה תבטל מפני פחזות הפחזים וההדושים הקופצים בראש. משום נדר מי חטאת נגעו בה, להשריש יפה יפה כמה אנו חייבים להזהר שיהי' דרך התיקון בשמירת כל דבר העומד, ובהחזרה לטובה ולטהרה כל רע וכל טומאה מצד הכח הצפון והנעלם בעמקי גנויה של תורה בדרך של' ואמת, "דרכיה דרכי נועם וכל גתיבותיה שלום"⁶.

עו. א"ל הלל לשמאי מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה. יסוד הטומאה והטהרה בישראל הוא בעיקרו ביחש אל המקדש, כדברי הרמב"ם במו"נ [פמ"ז] בשלישי, לרומם ערך המקדש ולהשריש בלבבות שהוא מרכז חיי הכלל והפרט. והנה החיים נחלקים בצד הטוב שלהם לשמחה ולתענוג. האמצעי של השמחה ברב הוא היין "ויין ישמח"¹. אמצעי התענוג הוא השמן, סיכה כשתיה "כשמן בעצמותי"², סיכה של תענוג ומזעיל ג"כ לעדן ולפנק הרגשת העונג ביותר. ע"כ הוא מטכסיסי בחי מלכים "ששה חדשים בשמן המר"³, בני מלכים סכין שמן ורד⁴. והנה לא כל העם יכולים להיות חסידים ואנשי קודש עד שיהי' שמחתם ועונגם כולו בכלי טהור, לא לצד הנטיה השפלה החומרית כ"א לצד המעלה והקדושה המתחסת למקדש ולקודש. והנה לקדש את ישראל מן העמים, ראו חכמינו האלהיים ו"ל להשריש יפה בלבבות שהשמחה ראויה בישראל להיות רק במקום מצוה. וכן הוא הטבע המוסרי של איש הישראלי הישר הולך שלא ישארו לבבו לצאת במחול משחקים רק לשם שמחה של ריקות בעלמא כדרך שאר גויי הארץ. אמנם התענוג, דבר זה לא אפשר הוא לרומם את רוח העם במעלה כזאת, עד שלא יאבה ג"כ להתענג בהליכות חיוו במאכלו ובמשתהו כ"א במקום מצוה וקדושה, וזאת היא שאלה, מה בין יסוד השמחה ליסוד העונג, שניהם המה מדרכי החיים האנושיים, מפני מה בוצרין בטהרה, המעירה שיסוד מציאות היין המשמח ראוי להיות בטהרה ולתכלית מעולה. ואין מוסקין בטהרה, השמן המעונג, אי אפשר להנהיג הציבור שיהיה הכל על טהרת הקודש. ומה הי' מקום או בהתחלת ההדרכה לדון, שכיון שאין זאת מדרכה של תורה להכביד על החיים ההמוניים יותר

גורמים המות וההפסד גם הם יטהרו, ואיכה זה נרצה בדרך תיקון פתאומי של הירוס ואכזר. ע"כ שמעון בן שטח שמצא לפניו נכון להשתמש בתכלית הפחזות של חשבון אקנומי לדבר נשגב כקדושת הנשואין במה שתיקן כתובה לאשה, הוא מצא ג"כ לגזור טומאה ישנה משום נדר מי חטאת, להשריש בלבבות כי דרך התיקון של השחתה ובילוע, של שבירה ואיבוד, אינו ראוי, גם כי זה הדרך אינו בטוח מטומאה ישנה, ואם יאבד לשעה את הכחות הרעים עוד יתעורר וישאפו להתרומם ולחזור לסורם. אבל התיקון הבטוח והמלא הוא ההחזרה לטובה, שהוא בא בתיקון של מתינות, אותו התיקון שיסד בו צור עולמים לשכלל את הבריאה כולה, לטהרה מכל טומאותיה, להחזיר כל כח רע ומפסיד לטובה מלאה וקיימת. "ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורת צפעוני גמול ידו הדה, לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ד'⁴. למדנו ממוצא דבר שאין שום כח פחות בעולם שאין משתמשים בו לתכלית הטוב והקדושה, וע"כ אין ראוי למהר(ס) בהירוס ע"מ לתקן. וכך היא מדתו של מקום ב"ה, מאריך אפו וצופה לרשע ותפץ כהצדק, ומסבב עלילות שהכל יחזור לטובה ולברכה, ואין ראוי לטהר כלים בשבירה כ"א להזהר בגדר מי חטאת, המטהרת אפילו הטומאה היותר גדולה ומהפכת לטובה. ומה מכוננים הם הענינים שאירע מעשה כזה בבית המלכות, שע"פ הרוח השורר בעת של פרעות ומהפכות כימי שמעון בן שטח, שהי' צריך תיקונים נמרצים כמו בעניני התורה שתלה שמונים גשים ביום אחד להוראת שעה⁵, וכמוהן בהליכות הממשלה כעדות סופרי דברי הימים, היתה הנטיה למהפכה של סדרים כדי לטהר ולתקן נטיה טבעית עד שמצד הרוח השורר בבית המלוכה, שברו את הכלים כדי לטהרם. אמנם חכמים הורו שדרך זה יוכל להתזיר ג"כ לטומאה ישנה, ורק ע"פ דרכה של תורה לטהר ולתקן בהארכת זמן ושמירת הכלי בשמו ושלמותו ילך התיקון הכללי במהלכו, ודרך זה ראוי להרשם בהנהגת הממלכה ג"כ. וכמה מסוכן הוא הדרך של הריסות הסדרים הישנים והחרבתם בשביל להביא איזה תיקונים נחוצים, כי בהתפשט מנהג כזה יקומו ממחבואם כל עז פנים וכל ריק ופחז, ויתנשא להעמיד חזון במה שישלח יד בכל דבר מתוקן ומקובל.

4. ישעיה יא ח"ט. 5. ירושלמי, תגינה פ"ב, ה"ב. 6. משלי ג, יז. עו. 1. תהילים קד, טו. 2. שם קט, יח. 3. אסתר ב, יג. 4. שבת קיא, א.

כח 692
הרמב"ם שם אהל אהל

יכנס. לכה"מ: והיוצא אל
אל. לפי שכן נזכר לעמוד
במקו:

אם תקניטני גזרני טומאה אף על המסיקה. נעצו חרב בבה"מ, אמרו הנכנס יכנס
והיוצא אל יצא. ואותו היום היה הלל כפוף ויושב לפני שמואי כאחד מן התלמידים,

עין איה

מכדי משאם, אולי ראוי להודיך שגם הבצירה אינה מקבלת
טומאה, והשמחה המונית ג"כ לא תהי' בכללה נגד רוח ישראל
ותוה"ק גם כשתלך בדרכה הטבעי, מפני שכך טבע האדם הוא
לאהוב שמחה ושאון עליזים להמתיק חיינו הריקים כשהוא איש
המוני אשר התורה והחכמה לא ישמחו נפשו.

האומה מקבל פנים אחרים בהרבה פרטים. או שיש הכרח מצד
דרך התורה וקדושתן של ישראל לבצר רוח השמחה, שלא ילך
כ"א למקום מכון ותכליתי לתורה ולמצוה. וע"פ דרך זה החיים
מקבלים צביון אחר לגמרי, עד שהחיים המעשיים שהם מתגלים
בחיים המדיניים ככל סידורם תלויים בהוראות הללו. ע"כ נעצו
חרב, המורה על עו מלכות, הנותן דרך ונתיבה בחיים המעשיים
של כלל האומה. בביהמ"ד, להכיר כי לא ע"ד הוראה פרטית
יסכו הדברים, כי ממנה תוצאות לנסיות גדולות שמרשימות את
צורת האומה בכללה לפי ענין.

עו. א"ל אם תקניטני גזרני טומאה אף על המסיקה.
חילוק גדול יש בין שמחה לעונג. התענוג לא יתפשט כ"א על
הגוף מקבל התענוג, ואי אפשר להנהיג כל אדם פרטי לתכלית
הקדושה והמעלה. אמנם השמחה היא יוצאת לפעלה דוקא
בהמון, אותה ראוי לשמור שתהי' בתכלית הטהרה. ואם כ"כ
יתאחדו בעיני המסתכלים מושגי השמחה עם מושגי התענוג, עד
שמצד התפשטות הדעת שאין צורך וחובה לבקש על התענוג
תעודות של טהרה וקדושה, כן יהי' ג"כ מושג השמחה, עד
שישראל כעמים ישמח בימי חול כימי מועד על יין ושכר ושחק
משחקים וחוללים, ראוי באמת לגזור. על המסיקה, לגדור גדר
גם בעניני העונג שלא יהי' בכל הרחבתו, כ"א לתעודה של
טהרה המתיחסת לקדושה ומביאה לאחריית טוב. אמנם באמת
רחוקים המה המושגים, ויש ביד הציבור בכלל להתנשא
למדרגה כזאת שלא לשמח אל גיל כעמים¹ בהמון ופומבי, כ"א
בטהרה במקום שיש לזה תכלית נשגבה, שמחה של מצוה, מה
שא"כ בתענוג, וכן אמרו חז"ל שמחה הוא דאסור תענוג שרי.²
והשמחה שהיא כח נפשי, כשתתיישר באדם יפה שתהי' רק לצד
המעלה והקדושה בטהרה, תרומם את האדם כולו עד שמעצמו
יבור לו דרכו להיות גם כל ענוגיו קודש לד', וימסוק בטהרה
בנדבת לבו וחשק נפשו.

עט. אמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא. בשעה שהודרות
מקולקלים וצריך לסעדם בדרכי תורה להורותם בדרך ד' הטובה
והישרה, צריך שתהיה ההשקפה של המדריכים הקדושים פונה
תמיד אל התורה, אל החיים שבביהמ"ד, משם יראו יפה איך
החיים צריכין להיות ועל מיהם יסודרו. אמנם אם יצרף לזה אדם
ג"כ השקפה מצד מציאות החיים המקולקלים בשוק, בזה ישחית
הכונה. כמו שהרופא צריך להשקיף לרפא החולים מצד הנקודה
של חכמת הרפואה, לא מצד הרצון של החולים שהשחיתו
בריאותם בשביל הנהגתם הרעה בהליכות חייהם. ע"כ זאת
הסכימו כולם, כי הנכנס יכנס והיוצא אל יצא, כלומר רק איך
שיוכרע דבר זה מצד עומק חכמת התורה, שכוללת הכל והיא
מוליכה לדרך הישרה והנכונה, צריכים להסתכל בזה, ולא יצא
היוצא להסתכל ג"כ איך ראוי דבר זה להיות נזון מצד החיים
שחוז לביהמ"ד, שבראותו הקלקולים הרבים והנסיות הרבות
שבלב העם להפקרות ולשילוח תאוה וחפצם בשמחת הוללות,
יפול עליו לבבו וידמה שאי אפשר כלל להנהיג באומה חיי
שמחה של טהרה ושל תעודה קדושה. אבל אין הדבר כן, כי
צריך לדעת שימין ד' רוממה, ואיך שהחיים צריכין להיות
בצביונם ע"פ התורה שרוחה הולך בביהמ"ד, כן יקבלו ישראל
את החיים וכן יתקיים הדבר באומה. והרוצה לצאת חוץ מגדרי
תורה ולהיות כאחד מעמי הארצות הוא לא יכריע מאומה על
הנהגה הכללית של כלל עם ד', שתמיד יהי' עיקר האומה אותם
השרידים ההולכים בתורת ד', שמכריעים את החיים ע"פ
הדרכתה של תורה. ע"כ הלילה שישפיעו החיים שחוז לביהמ"ד
בקלקולם על כח חיתוך ההלכות וההדרכות הצריכות לצאת
דוקא מביהמ"ד מקום התורה. ע"כ הנכנס יכנס וישאב רוח דעת
מביהמ"ד ויהי' במנין, והיוצא אל יצא, צריך אמנם לענין
התורה והדרכתה לדעת ערך החיים ותביעותיהם האמתיות
בצרכים הראויים המביאים את הטובה השלמה לעולם, אבל לא
להיות נפעל מסדרי החיים המקולקלים מצד היותם כך כפועל

עו. 1. עפ"י הושע ט, א. 2. עין שבת סב, ב. עת. 1. שבת סג, א. 2. תהילים מה, ד.